

МАРЖИНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯК ОДИН З ЧИННИКІВ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Отримання прибутку є основною метою ведення будь-якої господарської діяльності. У сучасних умовах, коли фінансовий стан підприємств стрімко знижується за рахунок інфляційних процесів, нестабільності цін, політичної ситуації, що тягне за собою погіршення економічного становища країни в цілому, усе більшу і більшу проблему посідає неефективність визначення прибутковості. Для її вирішення доцільним є розповсюдження використання маржинального аналізу, адаптованого під сучасні кризові умови.

Маржинальний аналіз – це дослідження потенційних додаткових доходів від діяльності порівняно з додатковими витратами, понесеними цією ж діяльністю. Він є інструментом прийняття управлінських рішень та допомагає підприємствам максимізувати свої потенційні прибутки через розрахунок можливої вигоди після компенсації здійснених витрат.

Маржинальний аналіз дозволяє оцінити взаємозв'язок між обсягом виробництва, витратами та прибутком. Він передбачає розподіл витрат на постійні та змінні, на основі яких розраховуються показники, необхідні для визначення ефективності діяльності підприємства. Основним із них є маржинальний дохід – різниця між доходом і змінними витратами.

Розрахунок маржинального доходу при плануванні асортименту і прибутку, дозволяє керівництву підприємства приймати правильні управлінські рішення, швидше реагувати на зміни умов виробництва і зовнішнього середовища. Водночас продукція з додатним маржинальним доходом сприяє покриттю постійних витрат, а, отже, і зростанню прибутку. В сучасних умовах, які не передбачають ризикованість діяльності, даний факт дозволяє мінімізувати збитки, які були б понесені внаслідок неефективного вибору стратегії компанії.

Ще одним важливим показником маржинального аналізу є точка беззбитковості, яка дозволяє визначити критичний обсяг виробництва при якому доходи повністю покривають витрати. На основі отриманих значень можна проводити планування обсягів виробництва [1].

Для адаптації маржинального аналізу під сучасні умови доцільним є не відокремлена оцінка прибутковості даним методом, а його інтеграція у вже наявну систему оцінювання. Така гібридна система аналізу дозволить швидко адаптувати підприємства під новий інструмент, а також стане основною для розширення сфери дослідження діяльності компанії за умов майже незмінного обсягу ресурсів, необхідних для аналізу.

Маржинальний аналіз є критично важливим компонентом мікроекономічного аналізу рішень, оскільки він дотримується двох правил максимізації прибутку:

- 1) правило рівноваги – діяльність повинна здійснюватися до тих пір, поки її граничні витрати не зрівняються з її маржинальним доходом;
- 2) правило ефективного розподілу – діяльність має здійснюватися доти, доки кожна одиниця зусиль не принесе такого ж граничного прибутку, та, разом з тим, слід виділяти більше ресурсів на діяльність із найвищим маржинальним прибутком і менше на інші [2].

На основі проведеного дослідження можна встановити, що використання гібридного маржинального аналізу при оцінці прибутковості дозволить визначити більш точні розміри прибутку, що позитивно вплине на функціонування підприємства в кризових умовах.

Перелік посилань:

1. Н. Д. Бабяк, Н. Ю. Крутоус. СVP-аналіз в умовах багатопродуктового виробництва як інструмент операційного контролінгу. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2021.
2. Bhumika Dutta. What is Marginal Analysis? Definition, Uses, and Limitation. *Analytic steps*. 2022. URL: <https://www.analyticsteps.com/>.